

SPIS TREŚCI

Wstęp	7
Karpaty	9
Dzieje górali	9
Grupy góralskie	11
Wioski góralskie: w zagrodzie i w chacie	12
Pasterstwo	13
Zbójnictwo	18
Strój góralski od święta i na co dzień	21
Od święta do święta	24
Słowo kończące	38
 Małopolska	 39
Krajobrazy Małopolski	42
Dostatek i nędza galicyjska	42
Chałupy wiejskie	44
Wnętrze izby	46
Wierzenia	46
Diabeł i miejsca diabelskie	47
Czarownice	47
Uroczne oczy	48
Ciężka ręka	48
Demony	50
Życie na co dzień i od święta – zwyczaje i obrzędy	51
Gody	51
Wielkanoc	53
Matka Boska i święci patroni	54
Religijność ludowa	55
Dawne stroje ludowe	55
Życie i śmierć	56
Wesele	56
Śmierć	60
Słowo kończące	60
 Kultura ludowa Górnego Śląska	 61
Położenie geograficzne regionu	61
Historia	61

Zagadnienia etniczne	62
Zróżnicowanie kulturowe Górnego Śląska	62
Dialekt śląski	63
Strój ludowy	63
Zwyczaje i obrzędy ludowe	64
Rok obrzędowy	64
Adwentowy post	64
„Co sie bydzie zy mnom dziać”, czyli wróżby andrzejkowe	64
Prezenty, prezenty... (Dzień św. Mikołaja)	65
Strzeż się czarownicy, czyli wróżby i czary w dniu św. Łucji	65
Przy wigilijnym stole	66
Wigilia w oborze, kurniku i sadzie	67
Owies świętego Szczepana	67
Śląskie kolędowanie	67
Mięsopust	68
„Zagracie niedźwiedziowi...” – wodzenie niedźwiedzia i obchód żołnierski	68
Babskie zabawy	69
„Zasiali górale owies...” , czyli tańce śląskie	69
Pogrzeb basów, tzn. koniec karnawału	70
„Nasz gaik zielony pięknie przystrojony”, czyli śmierć zimie	70
Topienie Judasza, żurowa środa i inne zwyczaje Wielkiego Tygodnia	71
Obrzędy i zwyczaje wielkanocne	72
Majowe moje	73
Tatarakowe święto	73
Procesje Bożego Ciała	73
„Hej, Jana, Jana bandziemy chwolić...”, czyli noc świętojańska	74
Śląskie dożynki	74
Wszystkich Świętych i Dzień Zaduszny	75
Kultura górnicza	75
Skąd się na Śląsku wzięły kopalnie?	75
Mieszkanie górnika	75
Na szychcie	76
Rodzina górnicza	76
Strój górnika	78
Skarbnik, władca podziemi	79
Utopce i inne śląskie demony	81
„Barbara święta o górnikach pamięta”, czyli górnicze święto	82
Festyny, jarmarki, odpusty i inne śląskie zabawy	83
Sztuka i architektura	84

Śląsk Cieszyński	85
Beskid Śląski oraz jego mieszkańcy	85
Jak w Beskidzie Śląskim wypasano owce	85
Góralskie chaty	85
Góralski strój	86
Góralskie zwyczaje	86
Zbójnictwo	86
Ciekawostki regionu beskidzkiego	86
Doliny	87
„Radosne” miasto Cieszyn	87
Tam gdzie rzeka Wisła ma swój początek	88
Dolny Śląsk	89
Dlaczego tak trudno zrozumieć Dolny Śląsk?	89
Parę szczegółów topograficznych	89
Sudety	90
Nizinne miejskie krajobrazy	90
„Dolnośląski Olimp”	91
Sudeckie bogactwa	91
Walonowie – tajemniczy poszukiwacze skarbów	92
Liczyrzepa – duch gór	93
Oblicze Dolnego Śląska zmienia się...	93
Tradycyjne budownictwo wiejskie	93
Dolnośląskie kapliczki przydrożne i krzyże pokutne	93
Rzemiosło	96
Dolnośląska sztuka ludowa	96
Dolnośląskie tradycyjne stroje	96
Zakończenie	98
Wielkopolska	99
Kraina wielkich dolin i jej mieszkańcy	99
Geografia i historia Wielkopolski	99
Biskupianie, Bambrzy, Olędry... – wielkopolskie grupy regionalne	100
W wielkopolskiej zagrodzie, domu i kuchni	106
Dom i zagroda	106
W wielkopolskiej izbie	107
Kuchnia wielkopolska	108
Od narodzin do śmierci – wielkopolskie obyczaje rodzinne i społeczne	110
Podziomki, ankluzy i śpiące wojska	115

Wielkopolskie opowieści z dreszczykiem	118
Rok Wielkopolski	124
Zakończenie	130
Mazowsze i Podlasie	131
W szlacheckim zaścianku	132
Kurpie z Puszczy Zielonej i Białej	135
Łowiczanka jestem	140
Mazowsze nad Świdrem	144
Podlasie	145
Rzeka łączy, nie dzieli	145
Bartniczy stan	147
Płyną tratwy do Torunia	152
Bursztyn – złoto Północy	155
W mazowieckiej zagrodzie	157
Pomorze	167
Piękno Kaszub	167
Kim są Kaszubi?	168
Kaszuńska odmienność	168
Do kościoła i na ryby	170
Kaszebsko checz	174
Diabelska kapela	175
Kaszuńska zabawka	177
Co Kaszub wkładał do garnka	177
„Mokra robota”	178
Zwyczaje	181
Kraśnięta, stolemy, morzyce i swarzewska Matka Boska.	183
Warmia i Mazury	185
Katolicy i ewangelicy	186
Gdzie Warmia, gdzie Mazury?	188
Mazurska i warmińska bida	189
Tam gdzie krążą kłobuki i topniki	191
Bibliografia	195
Muzea regionalne	199